

zaaknummer 2012T939(2)

18 maart 2014

De Klachtencommissie seksueel misbruik in de R.-K. Kerk van de Stichting Beheer & Toezicht i.z. Seksueel Misbruik in de R.-K. Kerk in Nederland, verder ook: de Klachtencommissie, geeft op grond van de Procedure Klachtencommissie seksueel misbruik in de R.-K. Kerk (verder ook: de Procedure) het volgende advies inzake de klacht van:

[naam],
geboren op [datum],
wonende te [plaats],
hierna te noemen: klager,
juridisch adviseur: mr. M. Jeltjes, advocaat te Amsterdam,

tegen:

(wijlen) (wijlen) [naam],
geboren op [datum], overleden op [datum],
de persoon over wie geklaagd wordt,
hierna ook te noemen: aangeklaagde 1,
tijdens zijn leven lid van de Congregatie van de Broeders van Liefde.

en

(wijlen) [naam],
geboren op [datum], overleden op [datum],
de persoon over wie geklaagd wordt,
hierna ook te noemen: aangeklaagde 2,
tijdens zijn leven lid van de Congregatie van de Broeders van Liefde.

en

(wijlen) [naam],
geboren op [datum], overleden op [datum],
de persoon over wie geklaagd wordt,
hierna ook te noemen: aangeklaagde 3,
tot [jaar] lid van de Congregatie van de Broeders van Liefde.

1. De procedure

Het klaagschrift is door de griffie van de Klachtencommissie ontvangen op 27 juni 2013. Op 16 augustus 2013 is bij de griffie een reactie op het klaagschrift ingekomen van broeder [naam], Provinciaal Overste van de Congregatie van de Broeders van Liefde. Op 4 februari 2014 heeft te Utrecht een zitting van de Klachtencommissie achter gesloten deuren plaatsgevonden, waarbij de Klachtencommissie was samengesteld uit de onder aan dit advies te noemen leden. Klager is verschenen met zijn echtgenote, [naam] en heeft zijn standpunt nader toegelicht. Klager werd bijgestaan door zijn juridisch adviseur mr. Jeltjes. Namens de Congregatie van de Broeders van Liefde zijn verschenen broeder [naam] en broeder [naam], Vicaris-Generaal.

2. De klacht (zakelijk weergegeven)

2.1. Klager komt uit een gezin dat moeilijkheden kende. De ouders van klager hadden vaak ruzie en klager had het gevoel niet gewenst te zijn. Klager vermoedt dat dat de reden was om hem naar kostschool te sturen.

Na een plezierige lagere school periode werd klager, tegen zijn zin, op het internaat [naam] geplaatst om daar de laatste klas van de lagere school en de eerste twee klassen van de Mulo te volgen. Klager is gedurende zijn verblijf van 1 september 1951 tot 1 september 1954 op het [internaat] het slachtoffer geworden van seksueel misbruik gepleegd door meerdere broeders. Klager heeft zich gedurende zijn internaatperiode intens eenzaam, onveilig en verlaten gevoeld.

Ten aanzien van aangeklaagde 1 en aangeklaagde 2

2.2. Aangeklaagde 1 was de overste/het hoofd van het internaat. Klager herinnert zich dat aangeklaagde 1, net als aangeklaagde 2, de ziekenbroeder, kwam controleren of de jongens zich wel goed hadden gewassen. Ongeveer één maal per drie weken waste aangeklaagde 1 of aangeklaagde 2 de geslachtsdelen en de billen van klager op een manier die klager als zeer onprettig, pijnlijk en grensoverschrijdend heeft ervaren. Klager moest daarbij voorover gebogen gaan staan in het washokje. Het was volstrekt onnodig; klager had zichzelf al gewassen waarna aangeklaagde 1 of 2 het nog eens kwam overdoen. Klager had een nauwe voorhuid en aangeklaagde 1 en 2 maakten veel werk van het wassen van de geslachtsdelen van klager. Voor klager was dit zeer pijnlijk. Dit misbruik heeft gedurende twee jaar lang ongeveer één keer per drie weken plaatsgevonden.

Daarnaast werd klager meerdere keren door aangeklaagde 1 gesommeerd om in zijn kamer te komen. Omdat aangeklaagde 1 het schoolhoofd was durfde klager niet te weigeren. Aangeklaagde 1 drukte klager dan tegen zich aan en tongzoende hem. Klager voelde dat aangeklaagde 1 een stijf geslachtsdeel had. Aangeklaagde hijgde en schokte en klager vermoedt dat aangeklaagde daarbij klaarkwam. Dit misbruik heeft gedurende één jaar lang ongeveer één keer per twee of drie weken plaats gevonden.

Ten aanzien van aangeklaagde 2

2.3. Aangeklaagde 2 was de ziekenbroeder en belast met de hygiëne van de jongens. In overweging 2.2. is reeds vermeld dat het seksueel misbruik wat hem betrof bestond uit het overmatig “wassen” en controleren van de geslachtsdelen en billen van klager, waarbij de voorhuid van klager op een pijnlijke wijze heen en weer werd geschoven.

Ten aanzien van aangeklaagde 3

2.4. Aangeklaagde 3 was de broeder die toezicht hield in de recreatiezaal. Hij zat achter een bureau en probeerde de jongens te betasten via de pijpjes van de korte broek.

Aangeklaagde 3 heeft zo ook klager tegen zich aangedrukt en via de pijpjes van zijn korte broek de blote geslachtsdelen van klager betast. Klager hijgde daarbij. De betastingen door aangeklaagde 3 zijn gedurende één jaar ongeveer één keer per maand voorgekomen.

2.5. Klager is door zijn religieuze achtergrond ingeprent dat hij in de hel zou komen door wat hem is overkomen. Klager is bang voor intimiteit en vindt het moeilijk om zijn affectie aan zijn (klein)kinderen te tonen. Klager heeft moeite met autoriteit en gezag. Klager slaapt slecht, heeft nachtmerries en is angstig.

2.6. Klager wenst erkenning en genoegdoening voor hetgeen hem is aangedaan. Hij hoopt dat het indienen van zijn klacht kan bijdragen aan het voorkomen van misbruik binnen de Rooms Katholieke Kerk.

3. De inhoudelijke reactie (zakelijk weergegeven)

Broeder [naam] heeft in zijn reactie gesteld dat er in de archieven geen gegevens zijn gevonden die kunnen duiden op misdragingen van de aangeklaagden. Ten aanzien van aangeklaagde 1 heeft broeder [naam] opgemerkt dat hij, als hoofd van het internaat, niet belast was met de dagelijkse zorgtaken van de pupillen en waarschijnlijk niet assisteerde bij het wassen van de jongens. Broeder [naam] vraagt zich af of klager zich wellicht heeft vergist in de naam van de betrokken broeder. Dit betekent echter niet dat geen geloof wordt gehecht aan de verklaringen van klager. Het relaas van klager heeft de broeders van de Congregatie zeer geraakt en geschokt. Broeder [naam] bewondert de moed van klager om met zijn verhaal naar voren te komen. Indien de Klachtencommissie de klachten aannemelijk acht, acht de Congregatie het misbruik zeer verwerpelijk. Er zijn in dat geval geen woorden voor het feit dat aangeklaagden misbruik hebben gemaakt van hun positie jegens klager. Broeder [naam] wil dan ook de pijn die klager heeft geleden vanwege hetgeen hem door aangeklaagden is aangedaan erkennen. Namens de Congregatie biedt hij klager zijn oprechte verontschuldiging aan. Voorts laat hij weten, indien klager dit wenst, van harte bereid te zijn tot een nader gesprek. Broeder [naam] spreekt de hoop uit dat een dergelijk gesprek wellicht kan bijdragen aan het verwerkingsproces van klager.

4. De beoordeling

4.1. Volgens de Procedure moet onder seksueel misbruik worden verstaan iedere gedraging waarbij iemand onder dwang of in een afhankelijkheidsrelatie seksuele handelingen moet verrichten ofwel ondergaan ofwel daarvan toeschouwer moet zijn, dan wel seksueel getinte toenaderingen of uitlatingen in welke vorm dan ook moet dulden. Onder dwang wordt onder meer begrepen: fysiek geweld of dreiging daarmee, psychische druk, intimidatie en/of chantage. Verder wordt onder seksueel misbruik ook verstaan het maken van seksueel getint beeldmateriaal van iemand en het gebruiken en doorgeven daarvan.

4.2. Niet ter discussie staat dat de door klager gestelde feiten moeten worden gekwalificeerd als seksueel misbruik in de zin van de Procedure.

4.3. Er zijn ongeveer tweeënzestig jaar verstreken sedert de feiten die klager aangeklaagden verwijt zich hebben voorgedaan. Alleen al door het overlijden van aangeklaagden zijn deze feiten niet meer in detail te onderzoeken. Wel is voor de Klachtencommissie aannemelijk geworden dat de gebeurtenissen die klager schetst, zoals hierna uiteengezet, hebben plaatsgevonden. De Klachtencommissie acht aannemelijk dat klager gedurende zijn verblijf in [internaat] seksueel is misbruikt.

Ten aanzien van aangeklaagde 1

4.4. Ten aanzien van aangeklaagde 1 bestond het seksueel misbruik volgens de verklaring van klager uit het betasten van de geslachtsdelen van klager tijdens het wassen en voorts uit het tongzoenen van klager en het tegen zich aandrukken van klager op de kamer van aangeklaagde.

Voor wat betreft het seksueel misbruik tijdens het wassen van klager door aangeklaagde 1 is de Klachtencommissie van oordeel dat onvoldoende feiten of omstandigheden aan het licht zijn gekomen die de verklaring van klager ondersteunen. Aangezien aangeklaagde 1 het hoofd was van het internaat is het zeer wel mogelijk dat hij niet assisteerde bij de verzorging van en het wassen van de pupillen. Het is dan ook niet uitgesloten dat een andere broeder met die taken was belast. De Klachtencommissie zal het onderdeel van de klacht voor zover het

wassen en betasten van de geslachtsdelen van klager door aangeklaagde 1 betreft, niet gegrond verklaren.

Indien echter in de toekomst alsnog gegevens bekend worden die dit onderdeel van de klacht ten aanzien van aangeklaagde 1 ondersteunen dan bestaat voor klager de mogelijkheid om ten aanzien van deze aangeklaagde herziening van de uitspraak te verzoeken.

Wel is voor de Klachtencommissie aannemelijk geworden dat aangeklaagde 1 zich schuldig heeft gemaakt aan het tongzoenen en tegen zich aandrukken van klager, welk misbruik gedurende één jaar lang ongeveer één keer per twee of drie weken heeft plaatsgevonden.

De Klachtencommissie is hiervan overtuigd geraakt niet alleen door de authentieke en gedetailleerde wijze waarop klager over het misbruik heeft verteld, maar tevens door de oprechte verklaring van zijn echtgenote die heeft verklaard dat klager haar al kort na hun huwelijk in 1965 heeft verteld over het misbruik dat hem was overkomen en het moeten tolereren van het tongzoenen door de “broeder overste” van het internaat. Zij heeft voorts verklaard dat klager tijdens een recente rondgang door het internaat de kamer waar het misbruik had plaatsgevonden nog steeds niet durfde te betreden.

Ten aanzien van aangeklaagde 2

4.5. Voor de Klachtencommissie is aannemelijk geworden dat aangeklaagde 2 zich schuldig heeft gemaakt aan seksueel misbruik bestaande uit het onnodig betasten van de geslachtsdelen en billen van klager tijdens het “wassen” waarbij tevens de voorhuid van klager op pijnlijke wijze heen en weer werd geschoven. Dit misbruik heeft gedurende twee jaar lang ongeveer één keer per drie weken plaatsgevonden.

Naast de authentieke verklaring van klager is de Klachtencommissie hiervan overtuigd geraakt door de steunverklaringen van [naam] (2011T438(1)) en [naam] (2011T608(2)) die eveneens hebben verklaard over het seksueel misbruik gepleegd tijdens het “wassen” door aangeklaagde 2.

Ten aanzien van aangeklaagde 3

4.6. Voor de Klachtencommissie is voorts aannemelijk geworden dat aangeklaagde 3 zich schuldig heeft gemaakt aan seksueel misbruik bestaande uit het betasten van de blote geslachtsdelen van klager door met zijn hand in de pijp van de korte broek van klager te gaan. Aangeklaagde 3 raakte hierbij opgewonden. De betastingen door aangeklaagde 3 zijn gedurende één jaar ongeveer één keer per maand voorgekomen.

Naast de authentieke verklaring van klager is de Klachtencommissie hiervan overtuigd geraakt door de steunverklaringen van de heer [naam] (2011T492) en [naam] (2013T951(3)) die eveneens hebben verklaard over seksueel misbruik door aangeklaagde 3, gepleegd middels onder meer het betasten van de geslachtsdelen.

4.7. Het behoeft geen betoog dat het seksueel misbruik door aangeklaagden met gebruikmaking van misbruik van gezag en gezien de afhankelijkheidsrelatie hoogst kwalijk is geweest. Klager was ten tijde van de aanvang van het misbruik slechts 12 jaar oud. Aangeklaagden waren voor hem personen in wie hij vertrouwen mocht hebben.

4.8. Gelet op het feit dat aangeklaagden zijn overleden kunnen tegen hen geen maatregelen meer worden genomen. Hopelijk zal de gegrondverklaring van (een deel van) de klachten, alsmede de erkenning van het leed dat klager is aangedaan bijdragen aan de vermindering van dat leed.

4.9. De Klachtencommissie wijst klager erop dat hij zich, bij een gegrondverklaring van de klachten door de Overste van de Congregatie van de Broeders van Liefde, voor het verkrijgen van schadevergoeding kan wenden tot de Compensatiecommissie.

5. Het advies

De Klachtencommissie adviseert de Overste van de Congregatie van de Broeders van Liefde de klacht ten aanzien van:

- aangeklaagde 1 gegrond te verklaren zoals in overweging 4.4. is omschreven;
- aangeklaagde 2 gegrond te verklaren;
- aangeklaagde 3 gegrond te verklaren.

Dit advies is vastgesteld op 18 maart 2014 door mr. T.F.A.M. Hoogenboom, voorzitter, drs. L. Erftemeyer en drs. Th.M. Bronzwaer, leden, bijgestaan door mr. J.C. Quint, griffier, en is ondertekend door de voorzitter.

Tegen dit advies is geen hoger beroep mogelijk. Wel bestaat voor klager en de (gemachtigde van de) kerkelijke gezagsdrager ingevolge artikel 20 van de Procedure de mogelijkheid binnen twee weken na ontvangst van dit advies schriftelijk bezwaar in te dienen indien er naar zijn of haar oordeel een algemeen beginsel van behoorlijke klachtbehandeling is geschonden.

Op grond van artikel 18.5 van de Procedure wordt dit advies binnen twee weken nadat het is vastgesteld bij aangetekend schrijven aan de kerkelijk gezagsdrager en aan klager verzonden.

Op grond van artikel 21.1 van de Procedure stelt de kerkelijk gezagsdrager binnen dertig dagen na ontvangst van dit advies klager schriftelijk en gemotiveerd op de hoogte van de beslissing die hij naar aanleiding van dit advies heeft genomen.

Op grond van artikel 21.3 van de Procedure geeft de kerkelijk gezagsdrager daarbij de mogelijkheden van bezwaar en beroep aan.

Op grond van artikel 21.4 van de Procedure ontvangt de Klachtencommissie een afschrift van de beslissing van de kerkelijk gezagsdrager.